

Plan Versterken sociale basis jeugd

Veilig en gezond opgroeien in Overbetuwe

Zorg voor elkaar

Iedereen telt en doet mee

Ondersteuning passend en nabij

Talentontwikkeling

Prettige leefomgeving

Betaalbaar, toegankelijk en kwaliteit

December 2023

Ben Bloem/Judith van der Horst

Inhoudsopgave

Inleiding

- 1. Achtergrond en ambitie**
 - 1.1 Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025**
- 2. Waar staan we nu met de sociale basis Jeugd**
 - 2.1 Tussenevaluatie beleidsplan sociaal domein**
 - 2.2 Tussenevaluatie Nationaal Programma Onderwijs**
 - 2.3 Evaluatie pilot Praktijkondersteuner Jeugd**
- 3. Wat gaan we doen om de sociale basis Jeugd te versterken**
 - 3.1 Doel en inzet**
 - 3.2 Jongerenwerk**
 - 3.3 Schoolmaatschappelijk werk**
 - 3.4 Expertise MEE**
 - 3.5 Coördinator preventie Jeugd**
 - 3.6 Praktijkondersteuner**
- 4. Financiën**
- 5. Vervolg**

Bijlage I Relevante stukken

Inleiding

Voor u ligt het Plan ‘versterken sociale basis jeugd’. Dit plan laat zien wat we gaan doen om te zorgen dat jongeren veilig en gezond opgroeien in Overbetuwe.

Uitdagingen

Diverse onderzoeken tonen aan dat er zorgen zijn over het welzijn en de ontwikkeling van jongeren. De coronapandemie heeft sociaal-emotionele en cognitieve gevolgen gehad voor jongeren. De meeste jongeren doen het goed, maar er zijn ook zorgen. Er is in heel Nederland sprake van schoolachterstanden, minder beweging, toegenomen middelengebruik en verminderde sociale contacten.¹

Extra inzet

In 2022- 2023 hebben we met financiering vanuit de Coronamiddelen en het Nationaal Programma Onderwijs (NPO)² al kunnen inzetten op het versterken van de sociale basis , onder meer door een (extra) inzet van jongerenwerk, expertise MEE en een netwerkcoördinator preventie. Dit zorgt al voor goede resultaten³, zoals betere samenwerking tussen jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk en zorg en onderwijs en meer openheid onder jongeren om te praten over gevoelige onderwerpen als drugsgebruik en sexting. Tevens hebben we met een pilot de afgelopen jaren praktijkondersteuners jeugd (POJ) ingezet. De positieve resultaten hiervan hebben geleid tot een continuering van de inzet⁴. Tot slot wordt ook vanuit regionale en nationale actielijnen ingezet op het welzijn van jongeren. Denk bijvoorbeeld aan de coalitie Kansrijke Start, het Sportakkoord, Preventieakkoord, GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) en IZA (Integraal Zorgakkoord)⁵.

Vooruit kijken

De resultaten van ons beleid maken duidelijk hoe belangrijk het is om blijvend energie te stoppen in de ondersteuning van onze jongeren en in ons netwerk rond jeugd. Daarom hebben we een plan gemaakt om succesvolle onderdelen van ons beleid te kunnen blijven inzetten en te zorgen dat wij de mogelijkheden creëren om onze jongeren zo gezond en gelukkig als mogelijk te laten opgroeien in Overbetuwe.

¹ Zie notitie: ‘Kinderen en jongeren na corona in Overbetuwe: terug naar het normale leven’ [Raadsbesluit Besteding resterende coronagelden 2020-2021 en NPO-gelden 2022-004478](#)

² Op 25 mei 2022 heeft de raad ingestemd met de besteding van de NPO gelden De basis hiervan ligt in de notitie: ‘Kinderen en jongeren na corona in Overbetuwe: terug naar het normale leven’ [Raadsbesluit Besteding resterende coronagelden 2020-2021 en NPO-gelden 2022-004478](#)

³ Zie [Rapport tussenevaluatie NPO-project “De sociale ontwikkeling van jongeren in Overbetuwe na corona” – geanonimiseerd](#).

⁴ Zie [Evaluatie pilot praktijkondersteuner Jeugd](#)

⁵ Zie voor meer informatie o.a. het [Plan van aanpak voor de brede SPUK-GALA 2023-2026](#), en het [IZA regiobeeld Arnhem en omstreken](#)

1. Achtergrond en ambitie

Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025

In het Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025⁶ is de ambitie voor het sociaal domein als volgt geformuleerd: “Het doel is om ondersteuning van inwoners in eerste instantie te voorkomen én waar deze ondersteuning toch nodig is dit nabij, toegankelijk, kwalitatief goed, integraal en betaalbaar te organiseren. Hierbij investeren we in de randvoorwaarden voor een sterke sociale basis en infrastructuur”.

Deze ambitie is, naar het voorbeeld van de 6 pijlers van de Positieve Gezondheidstheorie in de volgende 6 beleidsdoelen gegoten:

1. Inwoners van Overbetuwe hebben zorg voor elkaar

We helpen inwoners om naar elkaar om te zien en we versterken de sociale cohesie.

2. Inwoners voelen zich vitaal, iedereen telt en doet mee

Gezondheid is meer dan alleen het ontbreken van een fysieke of mentale diagnose: we zetten in op het algeheel welbevinden van onze inwoners. Vitaliteit en kunnen meedoen in de samenleving wordt belangrijker.

3. Ondersteuning is passend en nabij, voor jong en oud

Als ondersteuning nodig is, zorgen we ervoor dat deze passend en dichtbij is. En we zetten in op bestaanszekerheid.

4. Inwoners hebben mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen (m.n. jeugd)

We streven ernaar dat iedereen voldoende kansen krijgt voor zelfontplooiing en ontwikkeling. We investeren hierbij met name in kansen voor jongeren. We vinden het belangrijk dat jongeren veilig, gelukkig en gezond opgroeien en dat zij worden ondersteund bij de overgang van adolescentie naar volwassenheid.

5. Inwoners zijn tevreden met hun leefomgeving

We zorgen voor een prettige leefomgeving. Dat betekent dat we investeren in dorpen en wijken en zorgen voor voldoende aanbod aan activiteiten en ondersteuning.

6. Voorzieningen en ondersteuning zijn betaalbaar, toegankelijk en kwalitatief goed

We kijken kritisch naar het aanbod en de toegankelijkheid daarvan. Ook voor inwoners voor wie het bestaande aanbod minder toegankelijk is, en inwoners met beperkte financiële middelen moeten er voldoende mogelijkheden zijn om passende hulp en ondersteuning te krijgen.

Om deze doelen te bereiken, richten we ons met onze partners op (meer) preventief aanbod, het ontwikkelen van (meer) collectief aanbod, het vroegtijdig signaleren en ondersteunen van jongeren en meer integrale samenwerking.

De gemeente bouwt samen met maatschappelijke partners aan een versterking van het voorliggend veld, met een ruim aanbod aan kwalitatief goede basisvoorzieningen. Hoe sterker dit voorliggend veld, hoe minder snel een beroep gedaan hoeft te worden op individuele (maatwerk-) voorzieningen. Door binnen het Sociaal Team Overbetuwe nauw samen te werken met partners, vanuit een integrale blik (één gezin, één plan, één regisseur), én door meer in te zetten op preventie

⁶ [Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025](#) behandeld in de raadsvergadering van 10 november 2020.

en vroegsignalering, moet worden voorkomen dat ondersteuningsvragen groter worden dan nodig waardoor alsnog de inzet van dure maatwerkvoorzieningen nodig zou zijn. Deze kunnen uiteraard als vangnet wel worden ingezet, wanneer er geen passend voorliggend aanbod voorhanden is.

2. Waar staan we nu met de sociale basis Jeugd

2.1 Tussenevaluatie Beleidsplan Sociaal Domein

In de tussenevaluatie van het beleidsplan Sociaal domein⁷ is het volgende beschreven ten aanzien van beleidsdoel 4 'inwoners, m.n. jeugd, hebben voldoende ruimte en kansen voor zelfontplooiing en ontwikkeling: samen met onze partners steken wij veel energie in het verhogen van kansen voor jong en oud, voor kansrijke inwoners alsook voor inwoners voor wie het in het leven soms niet mee zit. We zien dat het ons met name na de coronajaren veel moeite kost om jongeren te bereiken en te betrekken bij wat er in de gemeente speelt. Ook de relatie met het onderwijsveld heeft de afgelopen jaren geleden onder de gevolgen van fysieke afstand, personele wisselingen en verhoogd verzuim- en werkdruk. Hier ligt een duidelijke opgave voor de komende jaren.

2.2 Tussenevaluatie NPO

In 2022 en 2023 hebben we vanuit het NPO ingezet op het verbeteren van het welzijn van onze jongeren⁸. We hebben daarbij ingezet op jongerenwerk, de expertise van MEE PLUS en de versterking van de samenwerking binnen het netwerk rond jeugd (welzijn, zorg, onderwijs en gemeente). De tussenevaluatie van het NPO⁹ biedt een goed beeld van deze inzet en de resultaten daarvan. De inzet heeft geleid tot positieve resultaten op de vastgestelde NPO-doelstellingen¹⁰:

- Er is meer ondersteuning voor jongeren vanuit het jongerenwerk
- Het jongerenwerk is meer (laagdrempelig) aanwezig en meer zichtbaar
- Er is met alle betrokken partners in gezamenlijkheid meer laagdrempelig (collectief) aanbod ontwikkeld
- Meer jongeren nemen deel aan activiteiten van het jongerenwerk/ schoolmaatschappelijk werk zowel op als buiten school
- Meer jongeren bezoeken wekelijks de accommodaties van het jongerenwerk
- Meer jongeren doen mee als vrijwilliger
- Meer jongeren hebben digitaal contact met het jongerenwerk/ schoolmaatschappelijk werk
- De contacten met het onderwijs zijn versterkt
- De samenwerking tussen de partners is geïntensiveerd: er is meer contact en afstemming tussen jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, consultants STO en onderwijs, op zowel casus- als activiteitsniveau
- Er is door de inzet van een projectcoach een steviger samenwerkingsnetwerk ontstaan waardoor jongeren eerder gezien en gehoord worden en ondersteuning sneller en beter ingezet kan worden.
- De extra inzet van het jongerenwerk heeft ook impact buiten het onderwijsdomein. Door de extra personele capaciteit wordt aan de groeiende vraag naar laagdrempelige ondersteuning vanuit het brede netwerk aanbod geboden in samenwerking met professionals uit het Sociaal Team Overbetuwe

⁷ Zie [Tussenevaluatie Beleidsplan Sociaal Domein](#)

⁸ Op 25 mei 2022 heeft de raad ingestemd met de besteding van de NPO gelden [Raadsbesluit Besteding resterende coronagelden 2020-2021 en NPO-gelden 2022-004478](#).

⁹ Zie [Rapport tussenevaluatie NPO-project "De sociale ontwikkeling van jongeren in Overbetuwe na corona" – geanonimiseerd](#)

¹⁰ Kortdurende ondersteuning gericht op sociaal en emotioneel welbevinden; activeren; versterken lokaal voorzieningenniveau; versterken integraal samenwerkingsnetwerk: zie notitie 'Kinderen en jongeren na corona in Overbetuwe: terug naar het normale leven' [Raadsbesluit Besteding resterende coronagelden 2020-2021 en NPO-gelden 2022-004478](#)

2.3 Evaluatie pilot POJ¹¹

Sinds eind 2020 worden praktijkondersteuners jeugd (POJ) ingezet binnen het Sociaal Team. Deze inzet is in de loop van 2023 geëvalueerd. De evaluatie liet een positief beeld zien, zowel inhoudelijk als financieel. Sindsdien spreken wij dan ook niet meer over een pilot, maar maakt de inzet van het instrument praktijkondersteuner jeugd structureel onderdeel uit van onze werkwijze. De evaluatie is in 2023 gedeeld en besproken met de gemeenteraad¹². In de loop van 2024 zal een voorstel gedaan worden voor verdere uitbreiding van deze functie.

¹¹ Zie [Evaluatie pilot praktijkondersteuner Jeugd](#)

¹² Zie [Evaluatie praktijkondersteuners jeugd OverBetuwe](#) en het [RTGC van 31 oktober 2023](#)

3. Wat gaan we doen om de sociale basis Jeugd te versterken

3.1 Doel en inzet

Het doel van het plan 'versterken sociale basis Jeugd' is om de jongeren in Overbetuwe zo gezond en gelukkig als mogelijk te laten opgroeien. De hiervoor besproken (tussen-) evaluaties van het beleidsplan sociaal domein, het NPO en de pilot praktijkondersteuner jeugd geven daarbij richting. Ook het gesprek¹³ dat het college met de raad voerde over 'een sterke sociale basis jeugd' en de onze partners hebben input geboden voor dit plan.

Met een sterke sociale basis Jeugd zorgen we met onze partners voor:

- Vroegtijdig signaleren en ondersteunen van jongeren
- Ontwikkelen van (meer) preventief aanbod
- Ontwikkelen van (meer) collectief aanbod
- Borgen van een sterk netwerk rond Jeugd van onderwijs, welzijn, zorg en gemeente
- Extra aandacht voor de verbinding tussen zorg en onderwijs
- Integrale samenwerking tussen de partners en een collectief overleg
- Gebruik maken en versterken van elkaars expertise
- Het bereiken en betrekken van jongeren bij ons beleid in het kader van jongerenparticipatie

We gaan in 2024 daarom inzetten op:

- Versterken jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, inzet expertise van MEE PLUS, de rol van netwerkcoördinator preventie Jeugd en Praktijkondersteuner Jeugd.

3.2 Jongerenwerk

Jongerenwerkers bieden laagdrempelige ondersteuning aan jongeren in hun ontwikkeling naar volwassenheid. Ze doen dit door contact te maken, te signaleren, motiveren, opvoeden en activeren. Zij staan als maatje naast de jongeren en creëren zo een vertrouwensband. Jongerenwerk draagt bij aan talentontwikkeling en het voorkomen van problemen. De jongerenwerkers begeleiden jongeren naar volwassenheid en actief burgerschap. Daarbij vormt de leefwereld van jongeren het vertrekpunt: jongerenwerkers leggen contact met jongeren op straat, op school, in het winkelcentrum en het jongerencentrum en op andere plekken waar jongeren (samen)komen. Ze stimuleren de persoonlijke én sociale ontwikkeling van jongeren, behartigen indien nodig hun belangen, en geven grenzen aan.

Het jongerenwerk trekt haar ondersteuning breder naar het onderwijs; er zijn contacten met de docenten, het schoolmaatschappelijk werk, de zorgcoördinatoren en interne begeleiders. Daarnaast vindt één keer in de maand een breed overleg plaats tussen jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, netwerkcoördinator preventie jeugd, vrijwilligers, consultants van WMO, Jeugd en Werk & Inkomen en het opbouwwerk.

¹³ RTGC sociale basis jeugd 31 oktober 2023 [Document OverBetuwe - 23-10-31 Terugkoppeling Cluster Inwoners 31 oktober 2023 - RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

We hebben geconstateerd dat de extra inzet van het jongerenwerk vanuit de NPO-middelen tot zeer goede resultaten geeft geleid. We gaan dit daarom in 2024 continueren.

3.3 Schoolmaatschappelijk werk

Het schoolmaatschappelijk werk wordt in gemeente Overbetuwe aangeboden op zowel het primair als het voortgezet onderwijs. De schoolmaatschappelijk werkers geven advies en ondersteuning om problemen bij leerlingen sneller te signaleren en aan te pakken. Ze bieden kortdurend hulp aan leerlingen (en/of hun ouders) die problemen ervaren op school, in de thuissituatie of op een andere manier zorgen hebben. Ook bieden ze advies aan docenten en werken ze samen met de intern begeleiders op school. Het schoolmaatschappelijk werk heeft een laagdrempelig karakter, is algemeen toegankelijk en snel inzetbaar. Het schoolmaatschappelijk werk wordt zowel individueel als collectief aangeboden. Door deelname aan overlegstructuren met de andere netwerkpartners wordt de expertise van het schoolmaatschappelijk werk ingezet waar en wanneer het nodig is. Een vroegtijdige inzet kan de inzet van duurdere jeugdhulp voorkomen. Daarmee heeft dit aanbod een belangrijke functie binnen het preventieve veld.

We hebben geconstateerd dat de inzet van het schoolmaatschappelijk werk op het voortgezet onderwijs in Overbetuwe erg beperkt is. Er is nu één schoolmaatschappelijk werker inzetbaar voor 4 scholen met in totaal 2959 leerlingen. Om de taken zoals hierboven beschreven naar behoren en met resultaat uit te kunnen voeren, gaan we deze inzet uitbreiden. Ook zullen we het schoolmaatschappelijk werk verder inzetten in het primair onderwijs.

3.4 Expertise MEE PLUS

Inwoners met zwakbegaafdheid, een licht verstandelijke beperking (LVB), autismespectrumstoornis (ASS), niet-aangeboren hersenletsel (NAH), GGZ-problematiek of een combinatie daarvan zijn kwetsbaar te noemen, met name op het gebied van onderwijs, financiën, relaties, opvoeden, arbeid of wonen. Daarom vragen wij extra inzet van experts op dit gebied. Door het toevoegen van deze specifieke kennis en goede afstemming met alle informele en formele betrokkenen, wordt de juiste ondersteuning geboden en vastgelopen casussen weer vlot getrokken. Door deze inzet trachten wij duurdere vormen van zorg te voorkomen en laagdrempelige en snelle ondersteuning te kunnen bieden. Samen met de netwerkpartners is MEE in 2023 gestart met het inzetten op meer collectiviseren van veel voorkomende individuele ondersteuningsvragen.

3.5 Netwerkcoördinator preventie jeugd

Het doel van de inzet van de netwerkcoördinator preventie jeugd is het blijvend versterken van het integraal samenwerkingsnetwerk en het lokale voorzieningenniveau (sociale basis). Het gaat in deze rol om het verbinden van de netwerkpartners, de verbinding tussen zorg en onderwijs en tussen beleid en uitvoering. Ook denkt de netwerkcoördinator mee over het vergroten van jongerenparticipatie. De netwerk coördinator is niet alleen een verbinder maar ook een initiator en ontwikkelaar, een aanjager én draagt bij aan de monitoring van de inzet in de sociale basis jeugd. Alle betrokken partijen (onderwijs, jongerenwerk, schoolmaatschappelijk werk, zorg en onderwijs) hebben aangegeven dat de invulling van deze rol van groot belang is voor een succesvolle samenwerking in het netwerk rond jeugd.

3.6 Praktijkondersteuner Jeugd

Sinds oktober 2020 wordt de functie van de praktijkondersteuner jeugd in Overbetuwe door twee lokale gespecialiseerde aanbieders vervuld. De praktijkondersteuners zijn (ortho)pedagogen. In het verleden zijn ook kind/jeugdpsychologen ingezet. Er is bewust gekozen voor een positionering van

de praktijkondersteuner jeugd als verlengstuk van het STO. Hiervoor hebben wij gekozen om de verbinding te realiseren tussen de huisarts en het Sociaal Team Overbetuwe en integraal te kunnen kijken naar de hulpvraag, en om de expertise ook in te kunnen zetten door het Sociaal Team Overbetuwe. De praktijkondersteuner jeugd maakt onderdeel uit van het STO en wordt ingezet voor consultatie, advies en kortdurende hulpverlening (5-10 gesprekken), waar nodig aangevuld met een waakvlamfunctie en ondersteuning ter overbrugging van wachtlijsten bij gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders.

4. Financiën

De inzet van het jongerenwerk, het schoolmaatschappelijk werk, de praktijkondersteuners jeugd en de expertise van MEE zijn structureel opgenomen in de begroting¹⁴. Komend jaar kunnen we nog een deel van de inzet van MEE PLUS financieren vanuit de NPO-middelen. De rol van een netwerkcoördinator preventie jeugd zetten we de komende 2 jaar in vanuit de GALA/IZA-middelen¹⁵.

5. Vervolg

Na de bespreking van dit plan door de raad, gaan wij dit plan met onze partners voortvarend uitvoeren. De inzet op basis van het plan versterken sociale basis jeugd blijven wij ook in 2024 monitoren, mede in het kader van de jaarlijkse subsidieafspraken.

In het verleden heeft de raad op basis van eerste positieve resultaten ingestemd met continuering van de inzet en een verhoging in de begroting van het budget voor de praktijkondersteuner jeugd vanaf 2024¹⁶. Op basis van de evaluatie in 2023 zullen wij in de loop van 2024 voorstellen doen voor de inzet van deze extra financiële middelen.

Mogelijk zal ook het te ontvangen advies over de inrichting van de dienstverlening sociaal domein van invloed zijn op het vervolg na 2024.

¹⁴ Vastgesteld in de raadsvergadering van 7 november 2023 [Agenda OverBetuwe - Gemeenteraadsvergadering dinsdag 7 november 2023 - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

¹⁵ Zie voor meer informatie o.a. het [Plan van aanpak voor de brede SPUK-GALA 2023-2026](#), en het [IZA regiobeeld Arnhem en omstreken](#)

¹⁶ Zie [Evaluatie pilot praktijkondersteuner Jeugd](#) :Op basis van de eerste resultaten is in 2022 besloten de pilot te continueren en dit op te nemen in het Uitvoeringsprogramma 2022-2026. [Uitvoeringsprogramma 2022-2026 | Overbetuwe](#)

Bijlage I Relevante stukken

- [Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2025](#)
- [Tussenevaluatie Beleidsplan Sociaal Domein](#)
- [Evaluatie pilot praktijkondersteuner Jeugd](#)
- [Raadsbesluit Besteding resterende coronagelden 2020-2021 en NPO-gelden 2022-004478](#)
- [Presentatie en projectplan “de sociale ontwikkeling van jongeren in Overbetuwe na Corona” politieke avond 16 mei 2023](#)
- [Rapport tussenevaluatie NPO-project “De sociale ontwikkeling van jongeren in Overbetuwe na corona” – geanonimiseerd.](#)
- [Tussenevaluatie preventie en handavingsplan Alcohol gemeente Overbetuwe 2021 – 2024](#)
- RTGC sociale basis jeugd 31 oktober 2023 [Document OverBetuwe - 23-10-31 Terugkoppeling Cluster Inwoners 31 oktober 2023](#)
- notitie: ‘Kinderen en jongeren na corona in Overbetuwe: terug naar het normale leven [Raadsbesluit Besteding resterende coronagelden 2020-2021 en NPO-gelden 2022-004478](#)
- [Plan van aanpak voor de brede SPUK-GALA 2023-2026,](#) en het [IZA regiobeeld Arnhem en omstreken](#)
- Informatiememo Jongerenparticipatie in Overbetuwe. Een update over de motie 'Mijn stem telt' 2023- 070856.